

2453

vēst. izt.

LATVIJAS VALSTS
ARHĪVS

Diskonsinās veclatviešu
Izdruņas organizācija mikrofilma
(ASV)

F 2453

vēst. izt. izt.

Fonds Nr. 2453

Viskonsinas veclatviešu kolonijas organizācijas/ mikrofilma (ASV)

Aprakstījums (vēsturiskā izziņa)

Fonda nosaukums

Viskonsinas veclatviešu kolonijas organizācijas

Vēsturiskā izziņa

Arveda Švābes rediģētajā „Latvju enciklopēdijas” 2.sējumā (Stokholma, 1953) minēts, ka pēc netiešiem avotiem tiek pieņemts, ka pirmie latvieši ASV teritorijā ieradusies 1640.gadā kopā ar zviedriem un somiem. Vēlāk viņi ieradusies laikā, kad Kurzemes hercogiste ieguva Tobago kā koloniju. Viens no Pilsoņu kara upuriem ASV 19.gadsimtā bijis latvietis Mārtiņš Bucīņš. Kā minētājā izdevumā teikts, tikai 1888.gadu var uzskatīt par svarīgāko brīdi latviešu emigrācijā ASV, kad Bostonā apmetās septiņi latvieši galdnieki Jēkaba Zīberga vadībā un nodibināja savu darbnīcu. Vēlākos gados Amerikā apmetās uz dzīvi cilvēki, kuri tika vajāti reliģisku (baptisti, pentakosti uc) vai politisku (sevišķi 20.gadsimta sākumā) uzskatu dēļ, amatnieki, zemnieki, dažādu citu profesiju pārstāvji, arī vieglas dzīves tīkotāji, avantūristi. Ierodoties ASV, latviešu iecelotāji bieži veidoja savas palīdzības vai labdarības biedrības, kuras kādu laiku bija ļoti aktīvas, ieguva pat savā īpašumā nekustamos īpašumus, dibināja darbnīcas utt. 1930.gada tautas skaitīšanā ASV bija par Latvijā dzimušiem uzdevušies 20 673 latviešu, bet, ja pieskaita Amerikā dzimušos, tad 1930.gadā tur dzīvoja 38 091 latvietis. No tiem Viskonsinā - 331 tautietis.

Visplašāk latvieši ieceloja ASV pēc II pasaules kara, kad tur ieceloja, pēc dažiem datiem (uz 1950.gadu), 20 884 bēgļi no Latvijas, bet pēc gada – ap 45 tūkstošiem latviešu.

Jaunajiem iecelotājiem ierodoties ASV, latvieši iestājās vai nu jau esošās latviešu biedrībās, vai arī dibināja jaunas – pilsētas latviešu biedrības, reliģiskas, profesionālās un cita veida biedrības.

Lai atšķirtu latviešus, kuri iecelojuši pirms II pasaules kara, un latviešus, kuri iebrauca pēc 1945.gada, pirmos iecelotājus sāka saukt par veclatviešiem.

Nav precīzu ziņu, kad Viskonsinas pavalstī iebrauca pirmie latvieši, bet šķiet, ka lielākā skaitā tur apmetās 19.gadsimta 90.gados, kad pēc Bostonas un Filadelfijas parauga sāka dibināties latviešu draudzes un dažādas organizācijas. Par to liecina arī saņemtā mikrofilma.

Daļa atsevišķu Viskonsinas latviešu koloniju biedrību dokumenti glabājas atsevišķos ASV arhīvos, kuri tagad mikrofilmu veidā nonākuši LVA.

2

Tiešais iegūšanas avots

Dokumenti saņemti no ASV latviešu izcelsmes vēsturnieka Andra Straumaņa 2005.gadā, kura viena izpētes tēma ir veclatviešu vēsture ASV. Šim nolūkam viņš ir licis mikrofilmēt dažus latviešu dokumentus, kuri mikrofilmu variantā tagad nodoti LVA.

Fonda saturs

Fondā ietilpst dažu Viskonsinas latviešu biedrību sapulču protokolu grāmatas, kases grāmatas un citi dokumenti.

Komplektēšana

Papildinājums nav plānots.

Izvērtēšana

Dokumenti saņemti mikrofilmas veidā, tādēļ izvērtēšana nav notikusi.

Fonda sistematizācija

Mikrofilma saglabāta tādā veidā, kā tā saņemta no A. Straumaņa, tikai sastādīts saraksts tādā secībā, kā dokumenti ir mikrofilmēti.

Aprakstījumu sastādīja:

Personu fondu un trimdas dokumentu daļas vadītājs

M. Brancis

2006.gada 7.aprīlī

LIETAS Nr. _____ **APLIECINĀJUMA LAPA**

Lietā iešūtas (ievietotas) 2 (divas)
ar cipariem un vārdiem

_____ lapas

tai skaitā lapas ar litera Nr. _____ ,

izlaisti lapu Nr. _____ ;

+ _____ iekšējā apraksta lapas

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja Arhiviste
amats

[Signature]
paraksts

S. Janson
paraksta atšifrējums